

Handläggare
Mia Christensson
08-508 264 46**Till**
Exploateringsnämnden
2025-06-12

Stockholms stads kemikalieplan 2025–2031. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Thomas Andersson
FörvaltningschefAnders Jonsson
AvdelningschefFrida Nordström
Enhetschef

Sammanfattning

Kemikaliecentrum på miljö- och hälsoskyddsnämnden har fått i uppdrag att ta fram en ny kemikalieplan för åren 2025–2031. Kommunstyrelsen har skickat ut ett förslag på remiss. Planen innehåller 26 åtgärder fördelade på sju verksamhetsområden.

Exploateringskontoret tycker att kemikalieplan 2025–2031 har en tydlig funktion och inriktning. Förslaget bygger på samma principer som nuvarande kemikalieplan.

Exploateringsnämndens verksamhet berörs främst av verksamhetsområdet *Bygg- och anläggningsmaterial*.

Exploateringskontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Växel 08-508 276 00
mia.christensson@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

Förslaget anger bland annat krav på särskild riskbedömning i de fall särskilt känsliga grupper riskerar att exponeras genom urlakning eller emission från ett material, särskilt om materialet inte uppnår totalbedömningen ”rekommenderas” i Byggvarubedömningen (BVB). Exploateringskontoret anser att kravet gällande lekplatsutrustning behöver konkretiseras eller strykas då det är otydligt hur kravet ska kunna tillämpas praktiskt.

Remissen

Exploateringskontoret har getts möjlighet att lämna synpunkter på Stockholms stads Kemikalieplan 2025–2031 med sista svarsdatum 23 juni 2025.

Kemikalieplanens framtagande har letts av kemikaliecentrum på miljöförvaltningen. Representanter från stadens förvaltningar och bolag har utgjort referensgrupper för de olika verksamhetsområdena.

Stockholms stads Kemikalieplan 2025–2031 är den tredje i ordningen och utgår från målet *Ett giftfritt Stockholm* i Stockholms stads miljöprogram 2030. Målet beskriver ett önskvärt miljötillstånd som innebär en giftfri livsmiljö för dem som bor i staden och för den biologiska mångfalden. I miljöprogrammet finns även delmålet *Minskad användning och spridning av skadliga ämnen* som innebär att staden kontinuerligt behöver arbeta med att reducera användningen av kemikalier med farliga egenskaper i stadens verksamheter samt säkerställa säker hantering där användning inte går att undvika.

Likt tidigare tillämpar Stockholms kemikalieplan samma indelning för farliga ämnen som Kemikalieinspektionens Prioriteringsguide PRIO, vilket kopplar an till det nationella miljökvalitetsmålet Giftfri miljö samt EU:s kemikalielagstiftning Reach. Uppdelningen av farliga ämnen görs utifrån dess egenskaper i två nivåer – *utfasningsämnen* och *prioriterade riskminskningsämnen*. Konkret så innebär detta för stadens kemikaliearbete att utfasningsämnen inte ska förekomma i de kemiska produkter och varor som används och att prioriterade riskminskningsämnen enbart kan användas om säker hantering kan vidhållas och där substitution till mindre farligt ämne inte är möjligt.

I stadens miljöprogram finns den uttryckta ambitionen att staden specifikt ska *”skärpa sina krav och sluta köpa in varor och*

produkter i vilka innehållet av PFAS, ftalater, bisfenoler och svårnedbrytbara ämnen är känt samt successivt fasa ut dessa produkter”. Förutsättningarna för att fasa ut dessa ämnen i staden har identifierats vara särskilt utmanande i vissa fall, både sett till möjligheten till substitution och de ekonomiska förutsättningarna. Med anledning av detta redovisas i kemikalieplanen en fördjupning av ämnesgrupperna PFAS, ftalater, bisfenoler och mikroplaster och några av de utmaningar som kan förväntas i utfasningsarbetet.

Kemikalieplanen redogör för vad som ska göras, vilken verksamhet som är ansvarig och när åtgärderna ska vara utförda. Planen innehåller 26 åtgärder uppdelat på följande sju verksamhetsområden:

- Upphandling och inköp
- Bygg- och anläggningsmaterial
- Stadens kemikaliehantering
- Växtskyddsmedel
- Tillsyn och kontroll
- Miljögiftsövervakning
- Särskilt känsliga grupper

Åtgärder som rör barn, unga och kvinnor i barnafödande ålder återfinns både i respektive kapitel och i kapitlet *Särskilt känsliga grupper* då dessa utgör ett prioriterat insatsområde.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen för stadsmiljö i samråd med enheten för Norra Djurgårdsstaden, projektavdelning öst.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret tycker att Stockholms stads kemikalieplan 2025–2031 har en tydlig funktion och inriktning. Den är mer koncis och mindre utbildande än nuvarande plan, vilket gör den mer konkret och lätthanterlig förutsatt att mottagaren har vissa baskunskaper i ämnet.

Planens principer och upplägg följer i stort den nu gällande kemikalieplanen. Exploateringskontoret konstaterar därmed att kontoret redan arbetar enligt flertalet föreslagna åtgärder.

Exploateringsnämndens verksamhet berörs främst av verksamhetsområdet *Bygg- och anläggningsmaterial*. Övriga inköp till exploateringskontoret utanför stadens exploateringsprojekt görs enbart i mycket begränsad omfattning och vid generella inköp så beaktas kemikalieaspekten.

Exploateringskontoret ser det som positivt att kemikaliecentrum genomgående lyfts fram som en aktiv part och stöd i nämndernas och bolagens arbete med kemikaliekraven för bygg- och anläggningsmaterial.

Kemikalieplan 2025–2031 anger ett skärpt krav på användning av byggvarubedömningens (BVB) loggbok för att dokumentera valda bygg- och anläggningsmaterial i stadens projekt. I nu gällande kemikalieplan godtas även bedömning enligt andra system med likvärdig systematik. Alla stadens exploateringsprojekt har krav på sig att använda BVB loggbok och likvärdiga system tillämpas endast i de fallen varan/produkten saknas i BVB men finns klassad i t.ex. BASTA eller Sunda Hus. Exploateringskontoret tycker att nuvarande hantering fungerar väl och att det inte är befogat att kräva bedömning enligt ett specifikt system.

Det redovisas att kemikaliecentrum ska utreda om likvärdiga krav på bedömning av innehåll och dokumentation kan ställas i markavtal. Exploateringskontoret anser att det är otydligt på vilket sätt uppföljning av externa aktörer ska kunna utföras och var ansvaret för detta kommer att ligga. Flera av de bolag som tecknar markavtal med staden omfattas redan av stadens kemikaliekrav, exempelvis SVOA, Stockholm Exergi och Stokab.

Kemikalieplanen lyfter att en särskild riskbedömning ska göras i de fall särskilt känsliga grupper riskerar att exponeras genom urlakning eller emission från ett material, särskilt om materialet inte uppnår totalbedömningen ”rekommenderas” i BVB. Exploateringskontoret anser att det är otydligt hur kravet ska kunna tillämpas praktiskt då majoriteten av materialen i BVB har totalbedömningen ”accepteras” samt mot vilka kriterier en riskbedömning i så fall ska göras. Utgångspunkt idag är att material som har totalbedömningen ”accepteras eller ”rekommenderas” i BVB är acceptabla att använda oavsett användargrupp. Kravet gällande lekplatsutrustning behöver konkretiseras eller strykas och ersättas med en aktivitet som anger att frågan drivs inom ramen för stadens engagemang i Byggvarubedömningens kriteriegrupp. Kontoret konstaterar att kravet i sin nuvarande formulering sannolikt innebär ett ökat behov av resurser för genomförande och uppföljning.

Kemikalieplanen anger att ”Koppar och zink i kontakt med vatten ska undvikas utom i slutna system... Om så inte är möjligt ska materialet uppnå bedömningen rekommenderas när det gäller BVB:s kriterium Bruksskedet/Urlakning ... Detta gäller även andra typer av material som kan påverka känsliga miljöer genom urlakning”. Exploateringskontoret tror att det kan bli praktiskt svårt att identifiera vilka produkter som berörs av kravet och tycker därför att detta bör utgå. Kontoret anser att staden istället behöver driva frågan om risker med urlakning inom ramen för stadens engagemang i Byggvarubedömningens kriteriegrupp. Användare av systemet behöver enkelt och via produktens totalbedömning kunna avgöra om stadens kemikaliekrav uppfylls.

Det anges att ”Rekommendation för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi” ska tillämpas. Det bör förtydligas att det är miljöförvaltningens rekommendation som avses. Vidare kan det vara lämpligt att skriva att rekommendationen bör tillämpas, istället för ska tillämpas, vilket även knyter an till det som anges i rekommendationens läsanvisning, ”Rekommendationen innebär inget förbud mot att använda materialen utan syftar till att tydliggöra att miljöaspekter såsom mikroplastspridning och exponering för kemikalier ska vägas in vid valet av material och vid driften av anläggningarna.”

Det anges att stadens interna riktlinjer och handböcker ska utformas så att de styr mot kemikaliekraven. Här ser exploateringskontoret ett behov av att stadens möbelprogram harmoniseras mot stadens kemikaliekrav.

Slut

Bilaga

1. Stockholms stads kemikalieplan 2025–2031